

Complexnummer: 508456

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Ziekenboeg/Atlantikwall

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

508457, 508458, 508459

Woonplaats

Den Helder

Gemeente

Den Helder

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Nieuweweg 23, 1784 PH Den Helder

Complexomschrijving

Inleiding

In het buitengebied van de gemeente Den Helder gelegen voormalig ZIEKENBOEGCOMPLEX, gebouwd door de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog, omstreeks 1942, als onderdeel van de Atlantikwall, een verdedigingsgordel van permanente versterkingsbouw, die zich uitstrekte van de Zuidfranse Atlantische kust tot Noord-Noorwegen.

Het complex is gesitueerd in het buitengebied van de gemeente Den Helder, aan de westzijde van de Nieuweweg en ten zuiden van de Doggersvaart. Het complex mocht van veraf en bij luchtaanvallen niet herkenbaar zijn als ziekenboeg en werd ter misleiding gebouwd in een boerderij-achtige bouwtrant. De gebouwen zijn opgetrokken in de Heimatstijl die de Duitsers bij Nederland vonden passen, hetgeen een sterk traditionalistische bouwtrant was die behalve boerderij-achtige kenmerken ook stijkenmerken van Kropholleriaanse en Delftse School-architectuur vertoonde. De constructie van de afzonderlijke gebouwen is sterk defensief en bestaat voornamelijk uit gewapend beton en staal. De muren zijn meer dan een halve meter dik en zijn bekleed met baksteen. De vensters hebben stalen kozijnen en stalen luiken.

N.B. Vanaf de jaren '60 is het complex bij een aannemersbedrijf in gebruik.

Omschrijving

Voormalig ziekenboegcomplex, gesitueerd aan de oostzijde van de Nieuweweg, bestaande uit een STAFGEBOUWTJE, een ZIEKENBOEG en een gebouw met onder andere de GARAGE EN vermoedelijk een kantoor- of OPSLAGRUIMTE. Het complex wordt van de weg gescheiden door een afwateringssloot en een hek voor de ingang. Eenmaal op het erf ligt het voormalige stafgebouw het dichtst bij de ingang (in de zuidwesthoek van het erf), daar tegenover ligt de voormalige ziekenboeg (op het noordelijk deel van het erf) en helemaal achteraan, in de as van de ingang, ligt de opslagruimte met garage (op het oostelijk deel van het erf).

De afzonderlijke gebouwen zijn uitgevoerd in zware gewapend betonconstructies.

Waardering

Het voormalige Duitse ziekenboegcomplex is van algemeen belang uit cultuurhistorisch oogpunt als element uit de krijgsgeschiedenis, in casu, de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederland, waarbinnen het complex deel uitmaakte van het door Duitsland opgezette Atlantische kustverdedigingsproject onder de naam Atlantikwall.

Daarnaast is het complex van algemeen belang uit architectuurhistorisch oogpunt als uniek geworden voorbeeld van een in samenhang behouden - en als ziekenboeg herkenbaar gebleven - groep gebouwen uit de Tweede Wereldoorlog; als voorbeeld van de toepassing van zware gewapend betonconstructies, verschuild achter een architectuur in sterk traditionalistische bouwtrant.

Monumentnummer*: 508457

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1998
Kadaster deel/nr: 8982/11

Monumentnaam**

Ziekenboeg/Atlantikwall

Complexnummer

508456

Complexnaam

Ziekenboeg/Atlantikwall

Woonplaats*

Den Helder

Gemeente*

Den Helder

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Nieuweweg

Nr*

23

Toev.*

Postcode*

1784 PH

Woonplaats*

Den Helder

Situering

Locatie

Buitengebied

Kadastrale gemeente*

Den Helder

Sectie*

C

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

13437

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Voormalig STAFGEBOUW van het ziekenboegcomplex, gebouwd in een Delftse School-achtige bouwtrant.

N.B. De voorzetramen in de vensters van het stafgebouw dateren niet uit de oorspronkelijke bouwperiode, maar zijn van recenter datum. Het souterrain bevatte in oorsprong een toegangsdeur die recentelijk is vervangen door een venster.

Omschrijving

Op rechthoekig grondplan gebouwd pand, bestaande uit een souterrain en een bèletage onder een verzonken zadeldak, in oorsprong gedekt met Hollandse pannen. De noklijn van het dak staat loodrecht op de Nieuweweg.

De constructie van het gebouw bestaat uit muren van gewapend beton, bekleed met baksteen. De dikte van de buitenmuren bedraagt circa 50 centimeter.

De voorgevel (N) heeft hoeklisenen en is vijf vensterassen breed. De vier buitenste vensterassen op de bèletage bevatten een rechthoekig betonnen kruisvenster met stalen luiken. De terugliggende ramen met roedenverdeling zijn van hout. De middelste as bevat de voordeur, bestaande uit een terugliggende segmentboogvormige deur met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gecementeerde architraaf. De voordeur is bereikbaar via twee langs de gevel geplaatste steektrappen die uitkomen op een bordes voor de voordeur. Traptreden en bordes zijn vervaardigd van gewapend beton, de leuning van baksteen. Onder het bordes was in oorsprong een toegangsdeur tot het souterrain.

Beide kopgevels worden beëindigd door een tuitgevel met schouderstukken. De linkerzijgevel (O) heeft één centrale vensteras en bevat in het souterrain rechthoekig betonnen venster, waarvan de stalen luiken zijn verdwenen. Op de bèletage bevat de vensteras een betonnen kruisvenster als in de voorgevel. In de zolderverdieping is een klein betonnen vensterlicht aangebracht.

De rechterzijgevel (W) heeft in het souterrain een vensteropening met stalen luiken, in de zolderverdieping is een klein vensterlicht aangebracht.

De achtergevel (Z) heeft hoeklisenen en is drie vensterassen breed. Op de bèl-etage bevatten de drie assen een kruisvenster als in de voorgevel. In het souterrain bevindt zich in de middelste as een kleine rechthoekige deur met betonnen architraaf. De stalen luiken zijn verdwenen.

Waardering

Het voormalige stafgebouw is van algemeen belang als historisch functioneel-onderdeel van het complex "voormalig Duits ziekenboegcomplex" te Den Helder. Daarnaast heeft het object ensemblewaarde met de voormalige ziekenboeg en de voormalige opslagruimte met garage, die in dezelfde Delftse School-stijl zijn opgetrokken.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Bureelgebouw

Monumentnummer*: 508458

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1998
Kadaster deel/nr: 8982/11

Monumentnaam**

Ziekenboeg/Atlantikwall

Complexnummer

508456

Complexnaam

Ziekenboeg/Atlantikwall

Woonplaats*

Den Helder

Gemeente*

Den Helder

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Nieuweweg

Nr*

23

Toev.*

Postcode*

1784 PH

Woonplaats*

Den Helder

Situering

Bij

Locatie

Buitengebied

Kadastrale gemeente*

Den Helder

Sectie*

C

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

13436

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Ten noordoosten van het stafgebouw gelegen voormalige ZIEKENBOEG, onderdeel uitmakend van het complex "voormalige Duitse ziekenboeg" te Den Helder.

N.B. De oostelijke kopgevel is aangetast door het aanbrengen van een grote garagepoort. De garagepoort valt niet onder de bescherming.

Omschrijving

Op rechthoekig grondplan gebouwde ziekenboeg, bestaande uit één bouwlaag onder een schilddak, in oorsprong gedekt met Hollandse pannen. In het dak zijn verschillende daklichten aangebracht. De noklijn van het dak staat loodrecht op de Nieuweweg.

De constructie bestaat uit wanden, muren en een plafond van gewapend beton. De buitenmuren zijn bekleed met baksteen. Het dak heeft een houten kapconstructie. Tenzij anders vermeld, bevatten de vensterassen een betonnen kruisvenster met stalen luiken. De vensters hebben terugliggende houten ramen met roedenverdeling.

De voorgevel (Z) heeft zeven vensterassen, waarvan er zes een kruisvenster bevatten. De rechteras (de meest

oostelijk gelegen as) bevat een rechthoekige stalen deur met bovenlicht.

De rechterzijgevel (O) bevat nog twee oorspronkelijke kruisvensters. Daarnaast bevat deze gevel een (niet beschermde) garagepoort.

De achtergevel (N) bevat acht kruisvensters.

De linkerzijgevel (W) heeft vier vensterassen, waarvan er drie een kruisvenster bevatten. De tweede as van rechts bevat een toegang, bestaande uit een terugliggende rechthoekige dubbele opgeklampte deur met getoogd bovenlicht en gecementeerde architraaf.

Waardering

De voormalige ziekenboeg is van algemeen belang als historisch functioneel onderdeel van het complex "voormalig Duits ziekenboegcomplex" te Den Helder. Daarnaast heeft het object ensemblewaarde met het voormalige stafgebouw en de voormalige opslagruimte met garage, die in dezelfde bouwtrant zijn opgetrokken.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

Eerste-hulppost

Monumentnummer*: 508459

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1998
Kadaster deel/nr: 8982/11

Monumentnaam**

Ziekenboeg/Atlantikwall

Complexnummer

508456

Complexnaam

Ziekenboeg/Atlantikwall

Woonplaats*

Den Helder

Gemeente*

Den Helder

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Nieuweweg

Nr*

23

Toev.*

Postcode*

1784 PH

Woonplaats*

Den Helder

Situering

Bij

Locatie

Buitengebied

Kadastrale gemeente*

Den Helder

Sectie*

C

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

13437

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Pand, waarschijnlijk in oorsprong in gebruik als OPSLAGRUIMTE en GARAGE, gelegen ten oosten van het voormalige stafgebouw en de voormalige ziekenboeg, onderdeel uitmakend van het complex 'voormalige Duitse ziekenboeg' te Den Helder. De inrijpoorten van de garage liggen op de as van de ingang van het terrein.

Omschrijving

Op rechthoekig grondplan gebouwd pand, bestaande uit één bouwlaag onder een verzonken zadeldak, in oorsprong gedekt met Hollandse pannen. Aan de zuidelijke kopgevel bevindt zich een kleine rechthoekige aanbouw van één bouwlaag onder zadeldak. De noklijnen van pand en aanbouw lopen evenwijdig met de Nieuweweg.

De constructie bestaat uit wanden, muren en plafonds van gewapend beton. De buitenmuren zijn bekleed met baksteen. Tenzij anders vermeld bevatten de vensterassen een betonnen kruisvenster met stalen luiken. De vensters hebben terugliggende houten ramen met roedenverdeling. De voorgevel (W) heeft een breedte van zes vensterassen. Links bevindt zich een terugliggend geveldeel ter breedte van vier vensterassen met veranda. Dit geveldeel bevat drie kruisvensters en (rechts) één getoogde deuropening met gecementeerde architraaf. De deur is rechthoekig en heeft een getoogd bovenlicht. De veranda bestaat uit stalen I-profielstijlen die de zoldervloer en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

daklijst ondersteunen. In het rechter geveldeel bevonden zich in oorsprong twee getoogde garagepoorten met dubbele stalen deuren. Alleen de rechter garagedeur is nog intact. Geheel rechts is de aanbouw te zien, die één kruisvenster bevat.

De kopgevels (N en Z) hebben een tuitgevel met schouderstukken. De linkerzijgevel (N) heeft in de centrale as een terugliggende getoogde houten deur met gecementeerde architraaf. In de kap is een klein rechthoekig venster aangebracht.

De rechterzijgevel (Z) bestaat uit de kopgevel van de aanbouw en een deel van het muurwerk van het hoofdvolume. De aanbouw bevat een terugliggende getoogde stalen deur en een klein zoldervenster. Het muurwerk van het hoofdvolume is blind en bevat een risalerende schoorsteen.

De achtergevel (O) bevatte in oorsprong vijf kruisvensters. Het tweede venster van links is niet meer origineel.

Waardering

De voormalige opslagruimte met garage is van algemeen belang als historisch functioneel onderdeel van het complex "voormalig Duits ziekenboegcomplex" te Den Helder. Daarnaast heeft het object ensemblewaarde met het voormalige stafgebouw en de voormalige ziekenboeg, die in dezelfde bouwtrant zijn opgetrokken.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

Remise (B)